

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Rodina, partnerství, sexuální výchova, etické otázky. Život člověka v širších souvislostech. Kultura a subkultury.

RODINA

- je to primární, malá, neformální skupina -vzniká:
 - a) pokrevní vztahy;
 - b) manželské vztahy;
 - c) adoptivní vztahy
- **-v průběhu života patří člověk do dvou rodin:**
 - 1) původní (výchozí) rodina – rodina, v níž se narodil
 - 2) prokreační (reprodukční) rodina – rodina, kterou pak bude sám tvořit

Základní definiční znaky rodiny

- **adaptabilita** - rozsah flexibility a schopnosti rodinného systému měnit svoji strukturu moci, role a pravidla vztahů
- **autonomie** - podpora maximální možné nezávislosti člena rodinného systému
- **permeabilita** - propustnost hranic mezi subsystemy v rodině i propustnost hranic mezi rodinou a okolím
- **koheze** - soudržnost, blízkost, sounáležitost v rámci rodinného systému
- **rodinná identita** - kognitivní a emocionální „my“ dané rodiny, pocit sounáležitosti s rodinou jako „my“ vydělující se od ostatních sociálních systémů
- **rodinné interakce** - dynamické způsoby komunikace členů rodiny, jak se k sobě navzájem členové rodiny vztahují: objem komunikace a její rozložení mezi jednotlivé členy, komunikační kanály jejich využití, řešení problémů, rozhodování, řešení konfliktů
- **rodinné mýty** - určité systémy přesvědčení, které ovlivňují pocity a chování členů rodiny, mohou obsahovat pravidla, rituály, tabu, pověra
- **rodinné rituály** - typické a ustálené průběhy některých činností, které mají ochrannou, pomocnou a stabilizační funkci, mohou mít podobu každodenní rutiny (např. stolování, loučení členů, večerní ukládání k spánku), slavnostní příležitosti (rodinné tradice)

KLASIFIKACE RODINY

- **neúplná / úplná**
- **NEÚPLNÁ VZNIKÁ**
 - 1) rozvodem (nejčastěji)
 - 2) smrtí (ovdovělý rodič)
 - 3) svobodná matka, stará se sama
 - 4) adoptovaný rodič (chybí mu partner)
- **podle moci:**
 - 1) **patriarchální**- moc v rukou otce
 - 2) **matriarchální**- moc v rukou matky
 - 3) **namotářská** – rozdělení moci mezi pa a ma, domluví se

RODINA - SHRNU TÍ

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY RODINY DLE I. MOŽNÉHO

	TRADIČNÍ	MODERNÍ	POSTMODERNÍ
Struktura	široká, vícegenerační	nukleární, manželská	variabilní, individualizovaná
Základní kapitál	ekonomický	ekonomický, sociální, kulturní	sociální, KULTURNÍ
Legitimizace	sex, děti	děti	NELEGITIMIZUJE
Role	komplementární, hierarchizované	segregované, komplementární	individualizované
Funkce	univerzální	pečovatelské, statusotvorné, citové	CITOVÉ
Autorita	O TEC	otec-matka, funkčně segregované	individualizovaná, slabá
Reprezentace diskurzu	náboženská, církevní	občanská	masmediální
Mezigenerační přenos	patrilinéární, autoritativní	demokratický, smíšený	SLABÝ

RODINA - FUNKCE

- 1. Biologicko - reprodukční funkce
- 2. Sociálně -ekonomická funkce
- 3. Ochranná (zaopatřovací, pečovatelská)
funkce
- 4. Socializačně -výchovná funkce
- 5. Rekrece, relaxace, zábava
- 6. Emocionální funkce rodiny

FUNKČNOST RODINY

- **1) funkční rodina** → „normální“ rodina, je zajištěn správný vývoj dítěte
- 2) problémová rodina** → poruchy některých funkcí, výchova dítěte ale není narušena, stav se může zvrátit ve funkční rodinu, rodina je schopna problémy řešit vlastními silami
- 3) disfunkční rodina** → porucha všech funkcí, ohrožuje vývoj dítěte, rodina pod stálým dohledem sociálních pracovníků
- 4) afunkční rodina** → závažné poruchy, rodina přestává plnit funkce, pro dítě je lepší dát jej pryč (dětský domov, ústav,...)

Dítě a rodina – rodičovské pozice

Typ pozice	Charakter slovního hodnocení	Způsob jednání s dítětem	Vliv na rozvoj osobnosti dítěte
1. Akceptace, láska	„dítě je středem mého zájmu“	Něha, činnosti s dítětem	Pocit bezpečí, normální vývoj osobnosti
2. Zjevné odmitnutí	„nenávidím to dítě, nebudu se jím vzrušovat“	Nezájem, tvrdost, vyhýbání se kontaktům	Agresivita, zločinnost, emocionální nevyvinutost osobnosti
3. Přílišná náročnost	„nechci dítě takové, jaké je“	Kritéria, nedostatek pochval, neustálé napomínání a hledání chyb	Frustrace, nedostatek sebedůvěry
4. Přehnaná péče a starostlivost	„udělám všechno pro dítě, obětuji mu svůj život“	Přílišná péče, dělání všeho za pro i za dítě při současném omezení svobody	Infantilismus, zvláště v sociálních vztazích, nesamostatnost

RODINA a legislativa

- ZÁKON O RODINĚ – tři obsahové části
- manželství: VZNIK, TRVÁNÍ, ZÁNÍK
- vztahy mezi rodiči a dětmi: RODIČOVSKÁ ZODPOVĚDNOST, VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ, URČENÍ RODIČOVSTVÍ, OSVOJENÍ, PORUČENSTVÍ A OPATROVNICTVÍ
- výživné: VYŽIVOVACÍ POVINNOST RODIČŮ A DĚTÍ

REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ

- úředně nebo jinak zaznamenané partnerství.
- s účinností od roku 2006 je takto oficiálně nazván veřejnoprávně institucionalizovaný svazek dvojic stejného pohlaví podle českého práva
- Při schvalování byl tento zákon všeobecně považován za krok vyhovující potřebám homosexuálně orientovaných osob a označován předkladateli též jako krok k jejich zrovnoprávnění, odpůrci zákona naopak za ohrožení konzervativních hodnot, zejména tradiční rodiny

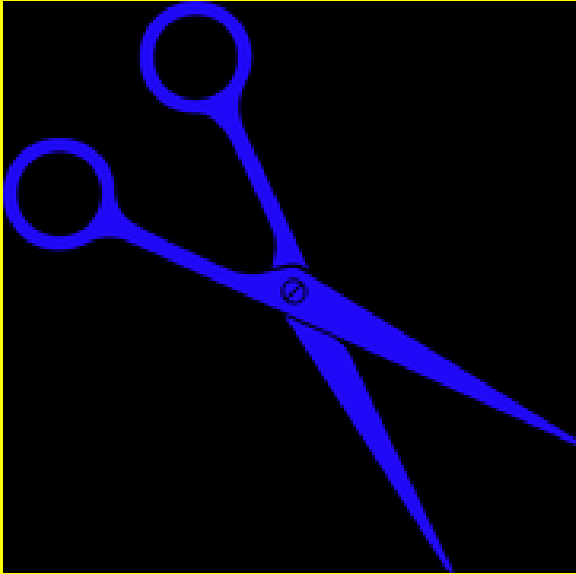
SŇATKY A ADOPCE HOMOSEXUÁLNÍCH PÁRŮ

- 45 % respondentů (spíše) souhlasí s tím, že by homosexuálové měli mít právo na uzavření sňatku a 72 % (spíše) akceptuje jejich právo na registrované partnerství, ale jenom 33 % je pro to, aby mohli adoptovat děti (příčemž není zmíněna otázka možnosti faktické existence homoparentálních rodin).
- homosexualita a její nositelé jsou akceptováni do té míry, dokud nepřekračují určité hranice, vymezené mimo jiné tradičním vnímáním manželství a rodiny jako heterosexuální instituce, do níž lesby a gayové nepatří.

Sexualita a sexuální výchova

- Pohledy na sexualitu
- Sexualita v Bibli – Bůh jako dárce sexuality (biblický pohled) – sexualita s pravidly
- Sexualita a vliv církve – démonizace sexuality (sex pouze pro plození dětí)
- Moderní sexualita – sexualita bez jasně definovaných hranic (můžeš dělat, co se ti líbí)

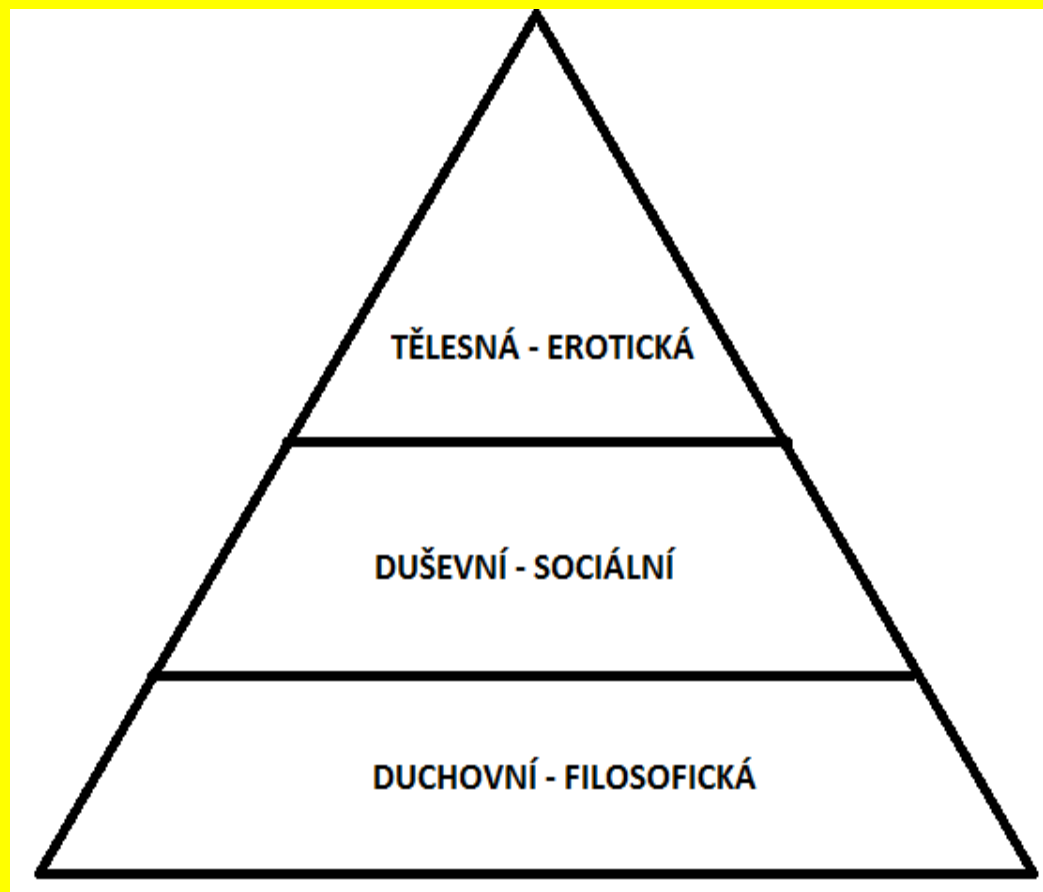
Sexualita a 21. století

- není tabu
- Je „všude“ (podněty, internet)
- Rozpor mezi tělesným a duševním dospíváním
- Zaměření na techniku
- Vytrácí se duševní a duchovní rovina intimity

LÁSKA A SEXUALITA

- Tělesná (eros)
- Duševní
- Duchovní (agapé)

Intimní život s 1/více partnery

- ŽIVOT S 1 SEXUÁLNÍM PARTNEREM
 - Prostor pro dlouhodobý rozvoj intimacy (důvěra)
 - Bezpečí z hlediska zdravotní stránky
 - STŘÍDÁNÍ SEXUÁLNÍCH PARTNERŮ
 - Chybí prostor pro rozvoj důvěry
 - Zdravotní rizika
 - Duševní „roztříštěnost“
 - Nechtění potomci
-
- *Vyzkoušet si sexuální život, než najdu toho pravého je jako bychom chtěli zkoušet padák skokem z třicetimetrového mostu. (Sexualita je práce na celý život).*

Manželství

- Instituce, kterou nevymysleli lidé (původ v Bibli)
- *Proto opustí muž otce i matku, přilne ke své manželce a budou ti dva jedno tělo.*
- Manželství je **právní** a **společenská** instituce, která tvoří legislativní základ pro rodiny.
- Manželství je v právním řádu České republiky chápáno jako dlouhodobé, respektive trvalé životní společenství jednoho muže a jedné ženy (nikoliv osob téhož pohlaví). Může být uzavřeno pouze na základě svobodného dobrovolného a uváženého rozhodnutí snoubenců.
- **Účel:** Hlavním účelem manželství je vzájemná pomoc a podpora partnerů. Dále také plození potomků a jejich výchova.

Manželství a rozvod

MANŽELSTVÍ ANO

- Důvěrné (bezpečné) prostředí – rozvoj intimity
- Právní ochrana
- Vzor rodiny pro dítě
- Prevence zdravotních rizik
- ZAMĚŘENÍ NA DRUHÉHO

MANŽELSTVÍ NE

- Omezení papírem
- Vysoká rozvodovost
- Náklady na svatbu
- Nuda s jedním partnerem
- Vstup do závazku
- Finanční nezávislost
- ZAMĚŘENÍ NA SEBE

„Recept“ na úspěšné manželství - principy

Jak nakupovat v obchodě s porcelánem?

- Tři důležitá východiska
- 1) muž ani žena nejsou konstrukční chybou (muž s ozubenými kolečky, žena s kytičkami). Muž myslí racionálně, konkrétně, žena intuitivně a emotivně.
- 2) Muž a žena mohou úspěšně fungovat dohromady (elektrický kabel: samec a samice)
- 3) Manželství není bezúdržbový produkt – všecko nepůjde samo, vyžaduje poctivou práci na vztahu.
Evropa: Horký hrnec na studené plotně.
- Indie: Studený hrnec na horké plotně. V manželství se musí topit.

„Recept“ na úspěšné manželství - principy

- **1) Měj sám/sama sebe v úctě.** „Jak si vážíš sebe, tak budeš žít a jednat s druhými.“ Chuck Norris
- Dámy a pánové – uctivé oslovení.
- Problém: syndrom manželství „vytahaných tepláků“. Před člověkem, kterého máme nejradši, se chováme neatraktivně. Předávat úctu partnerovi. Muž podpantoflák. Muž přestává být džentlemenem a zodpovědným, žena přestává být dámou.
- **2) Měj v úctě svého partnera.** „Miluj svého bližního, jako sám sebe.“ Ježíš
- Potřeba vidět slávu na svém partnerovi a tu slávu mu zrcadlit, potřebovat chválit, povzbuzovat, děkovat. Vidět úctu, chválu toho druhého - jen jsme si zvykli, protože to máme vedle sebe každý den.
- **3) Nepředělávej svého partnera, ale pracuj na sobě.**
- Když to chceme udělat, pak vlastně říkáme, proč sis mě chtěl vzít? Žena si myslí, že muž se změní, muž si myslí, že žena se nezmění.

„Recept“ na úspěšné manželství – principy

- **4) Vydej se svému partnerovi** – být tu pro toho druhého, je to permanentní služba, spousta povinností. Jeden druhého obdarováváme tím co má. Není to o tom, že někdo uvaří a někdo donese peníze. Rozměr lásky agapé - láska racionální, bezpodmínečná, chci bez nároku na odezvu obdarovávat toho druhého.
- **5) Nestůjte, ale společně jděte** – „Milovat neznamenaá hledět jeden na druhého, ale pohlížet společně jedním směrem.“ A. S. Exupéry.
- Žena je ženou jen s poloviny, pokud není muži i přítelkyní. Dnes mají ženy přítelkyně a muži přátelé – ale společně si nemají co říct. Hledat to, čím žije tvůj partner – dělat něco společně.

„Recept“ na úspěšné manželství – principy

- **6) Držte při sobě**
- Lepidlo slepuje dva papíry. Přilepí se ke své ženě. Nenechat si vztah nikým a ničím rozbít. Rodiče. Nedovolte, aby rodiče rozbili vaše manželství. Někdy jsou to děti, přátelé, spolupracovníci. Obraz jha (při orání dobytka) – aby to fungovalo, nemůže jít každý jinam.
- **7) Učte se si spolu „povídat“ (nejen verbálně)**
- „I když se manželská krize zdá být natolik složitá, může to být tím, že si ti dva kdysi dávno zapomněli povídat.“ Pavel Kosorin
- Potřebujeme se učit si naslouchat. Manželství je permanentní dialog, i když spolu nemluvíme, i mlčením komunikujeme nezájem, odpor, neúctu.
- Krmě slov je to tón, mimika, gestikulace, sexuální vstřícnost, pochopení pro potřeby druhého. Musíme se učit správně komunikovat a umět si porozumět.

Manželství jako nákup v obchodě s porcelánem

Rozvod v číslech

- Podle údajů Českého statistického úřadu patří mezi **nejčastější příčiny rozvodu „rozdílnost povah, názorů a zájmů“**. Tento důvod bývá uváděn ve více než **čtyřiceti procentech!**
- 2011 bylo rozvedeno **28 tisíc** manželství, tedy **46,2 %**. (řed dvaceti lety to bylo 34,8 % manželství)
- U rozvodového soudu stojí nejčastěji ženy mezi 35–39 lety.
- Nejčastěji se rozvádíme po **2–6 letech** manželství.
- Návrh na rozvod podává **ve dvou třetinách případů žena**.
- **56 % rozváděných manželů má nezletilé děti** – v roce 2011 prožívalo rozvod rodičů 23 716 dětí.
- **89 % případů se rozvedlo bez jasné příčiny** – kvůli „rozdílnosti povah, názorů a zájmů“ a kategorii „ostatní“.
- Z konkrétních důvodů vyhrává **nevěra** – nevěrní muži rozvedli **3,8 %** manželství a nevěrné ženy **2,5 %**. Jen pro zajímavost, v roce 1991 rozvod zapříčinila nevěra muže v 14,8 % případech a nevěra ženy v 13,6 % případech. Že bychom si zahýbali méně?
- Druhým nejčastějším důvodem je **alkoholismus muže či nezájem o rodinu ze strany ženy**.
- V posledních letech rostou rozvody lidí ve věku nad 45 let, kteří žili v dlouhodobém svazku.
- **Sexuální neshody** rozvedly **69** manželství.

Láska? - více než cit

- „Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. AŤ SE DĚJE COKOLIV, LÁSKA VYDRŽÍ, LÁSKA VĚŘÍ, LÁSKA MÁ NADĚJI, LÁSKA VYTRVÁ.“ Bible, 1.Korintským 13,4-7
 - UPŘEDNOSTĚNÍ DRUHÉHO PŘED SEBOU SAMÝM
 - VĚDOMÉ ROZHODNUTÍ
 - NĚCO TRVALÉHO, CO NEZÁLEŽÍ NA OKOLNOSTECH
-
- Často omezení na tělesný akt.
Když mi vztah nevyhovuje – odcházím z něho.
Individualismus, sobectví, hledání SVÉHO PROSPĚCHU.

Sexuální výchova ve škole

- Rodina x škola?
- Rodina jako první místo seznámení dítěte se sexualitou
- Spolupráce školy a rodiny
- Vyhnout se extrémům
- Pozor na omezení výuky na anatomii, techniku
- Zaměření na podstatu sexuality – rozdíly mezi mužem a ženou, láska

Vyjádření MŠMT k příručce sexuální výchovy

- **Nic neměníme.** Sexuální výchova se bude na školách vyučovat dále, jako doposud.
- **Sexuální výchova se vyučuje a bude vyučovat** v celé škále předmětů (Člověk a jeho svět, Výchova ke zdraví, Rodinná výchova, Občanská výchova, Přírodopis, Biologie).
- **Rodina je prvním místem,** kde se žák dozvídá o sexu. Vztah matky a otce, hierarchie, rodinné vztahy, to vše také patří k sexuální výchově.
- **Učitel** je po rodině další osobou, která má žáka o vztazích a sexualitě poučit. Sex je důležitou součástí života každého z nás.
- **Distancujeme se od „sexuálního businessu“.** Naším cílem je pomáhat školám, žákům a studentům, ne soukromým firmám.
- **Chceme bránit zneužívání žáků a studentů soukromými firmami,** které se všemi prostředky snaží získat přístup do škol.
- **Peníze,** které chtějí soukromé firmy získat ze školství skrze výuku sexuální výchovy, **mají lepší využití**(platy učitelů, zlepšení podmínek výuky...).
- **Jsme otevřeni různým názorům** na výuku sexuální výchovy. Zrušili jsme doporučení MŠMT pro příručku Sexuální výchova - vybraná témata. Necháváme však na školách, jestli ji použijí, či ne.
- **Učitelé jsou ti, kdo rozhodnou, ne soukromé firmy.** Jestli je příručka tak skvělá, jak o ní její autoři hovoří, pak ji jistě školy k výuce použijí.
- **Ministerstvo školství** v tomto ohledu nenavazuje na aktivity ministra Lišky a **nepodléhá lobbingu.**

Principy sexuální výchovy ve škole

- **Citlivá**, založená na **úctě k člověku a k životu**
- **Respektující individualitu** dítěte, skupiny.
- **Respektující stud, neprobuzené pohlaví**
- **Zohledňující cíl** – trvalou lásku, výchovu k rodičovství
- **Pracující se všemi aspekty lidské osobnosti** – včetně oblasti duchovní (transcendentní přesah lásky – i mladí touží po lásce nekonečné, pro přátelství a lásku bývají ochotni riskovat život)
- Klade **vysoké nároky na pedagoga**. Každý pedagog nemůže učit matematiku. Má-li problémy v této oblasti, nemůže ji kvalitně učit druhé. Pedagog mající problém v oblasti sexuality také nemůže kvalitně učit sexuální výchovu.
- Zohledňuje **hodnoty**, předává **etické** postoje i v oblasti sexuality, klade důraz na lidskost, důstojnost, nedotknutelnost svobody a solidaritu jedince.

Rozdíly mezi mužem a ženou

- video:

<https://www.youtube.com/watch?v=SUMCRrKYwBQ>

- Muž a žena SE DOPLŇUJÍ a jsou DLOUHODOBĚ NENAHRADITELNÍ
- Evropská kultura: rovnoprávné postavení obou pohlaví (až od 20. století!!!)
- mužský a ženský vzor

ETICKÉ OTÁZKY (vybrané)

- Etika – je filozofickou disciplínou, která zkoumá morálku nebo morálně relevantní jednání a jeho normy.
- Etika se zabývá teoretickým zkoumáním hodnot a principů, které usměrňují lidské jednání v situacích, kdy existuje možnost volby prostřednictvím svobodné vůle.
- Hodnotí činnost člověka z hlediska dobra a zla.
- Na rozdíl od morálky, která je blíže konkrétním pravidlům, se etika snaží najít společné a obecné základy, na nichž morálka stojí, popř. usiluje morálku zdůvodnit.

Etické otázky - příklady

- Kdy vzniká člověk? (zde i otázka co s nevyužitými embryi)
- Můžeme lidi klonovat (vznik dvou identických lidí)?
- Můžeme si jako rodiče vybírat pohlaví dítěte?
- Euthanasie – dobrovolné usmrcení člověka
- Potraty – „přerušeni“ – ukončení těhotenství
- Trest smrti
- Velkochovy zvířat
- Bezohledné drancování přírodních zdrojů
- **VŽDY ZÁLEŽÍ NA PŘÍSTUPU K ŽIVOTU – ŽIVOTNÍ FILOZOFII!!**

Starý a nový morální řád

- **Starý morální řád** je spjat s náboženstvím. Pro Evropu je to náboženský proud židovsko-křesťanské tradice. NADČASOVÉ PRINCIPY OBECNĚ PLATNÉ.
- Současná evropská společnost má ke starému morálnímu řádu nechut právě proto, že odmítá náboženství (a někdy i právem – fanatismus, terorismus), náboženství je vnímáno jako nebezpečně konzervativní až rigidní, odmítá tabu a tvrdí, že náboženství člověka omezuje a pokořuje. ČLOVĚK JE BYTOST, KTEROU NĚCO PŘESAHUJE A URČUJE MU MANTINELY
- **Nový mravní pořádek** vychází z představy, že plně svobodní lidé se svobodně dohodnou na zákonech, které budou všeobecně platné pro všechny. Nový mravní pořádek se rovněž dostává do paradoxní situace proto, že jedním z jeho principů je naprostá svoboda jedince.
- Společnost se rozpadá, protože všichni se považují za zákonodárce a určovatele správnosti. Vnucují svému okolí svou představu o světě a podle síly, kterou mají, toho dosahují. Výsledkem je jakási roztroušená diktatura, která se pochopitelně může změnit v diktaturu celkovou.
- KAŽDÝ MÁ SVOU PRAVDU, VŠEM SE MUSÍ VYJÍT VSTŘÍC – PROTOŽE MÁME PRÁVO NA SVOBODU
- ČLOVĚK JE BYTOST, KTERÁ SI SAMA MŮŽE URČOVAT, CO JE PRO NĚJ DOBRÉ A CO NE.

CO ROZHODUJE?

VYŠŠÍ (TRANSCENDENTNÍ) ŘÁD – je tu někdo, komu se budu zpovídat

Jde o blaho CELKU, které vyžaduje omezení jednotlivce. – PEVNÁ, ALE JASNÁ KRITÉRIA.

OSOBNÍ ŘÁD KAŽDÉHO ČLOVĚKA – nikomu se nebudu zpovídat

Jde o blaho JEDNOTLIVCE, které vyžaduje omezení celku. NEPEVNÁ A NEJASNÁ KRITÉRIA.

KULTURA

- v užším slova smyslu soubor vybraných a tvůrčích lidských činností, jako je například literatura, umění, divadlo, náboženství, případně i vzdělávání.
- V širším smyslu, zejména ve společenských vědách, je to systém všech významů, činností a vzorců chování, které si člověk osvojuje až jako člen společnosti, kde se tato kultura pěstuje a předává.
- Studium kultury se zabývá hlavně **kulturologie**, ale i sociologie, kulturní antropologie a další vědy.

Kultura v širším významu

- všechno to, s čím se člověk nerodí, ale:
- co se musí **naučit**, aby se stal platným členem své společnosti;
- co sám většinou nevytváří, nýbrž **přejímá** od starších;
- co je spíše **kolektivním** a často anonymním, nastřádaným dílem mnoha generací;
- co se **udržuje** tím, že se o to lidé starají a pečují;
- co dané společenství **spojuje** a zároveň **odlišuje** od jiných.

Příklady rozdílů kultur

- 1) Japonský manažer chce svému norskému kolegovi sdělit, že nemá o nabízený obchod zájem. V Japonsku by to ale nikdy neřekl přímo a proto použije větu: „To by bylo velmi obtížné“, čímž je řečeno právě ono ne. To ale Evropan nechápe a snaží se najít cestu, jak problém vyřešit. Tím ovšem mystifikuje Japonce, protože ten právě dle svého zvyku slušně odmítnul.
- 2) Stejně tak se vám může stát, že budete v Indii a zeptáte se na směr cesty. Protože v jejich kultuře ale není možné odpovědět nevím, klidně vás pošlou úplně na opačnou stranu. S vědomím, že vám ve snaze pomoci odpověděli.

Evropská kultura

- tradice židovská a křesťanská (Jeruzalém) – **víra**
- tradice antická (Athény) – **rozum**
- dynamika napětí mezi oběma prvky, konstitutivní konflikt
- tradice římská (Řím) – **právo**

Vliv na kulturu Evropy

- **Antika** – mýtické vysvětlení lidské existence, kult nadpozemských bohů (MIX NÁBOŽENSTVÍ A POZEMSKÉHO ŽIVOTA)
- **Řím** – zoon politikon, kromě mýtů také rozum (ZVYŠUJE SE DŮRAZ NA ROZUM A SCHOPNOSTI ČLOVĚKA, NÁBOŽENSTVÍ ZBOŽŠTUJE ČLOVĚKA – CÍSAŘE)
- **Křesťanství** – od polyteismu k monoteismu (DŮRAZ ZA TRANSCENDENTNÍ SMYSL ŽIVOTA, ČLOVĚK NENÍ SÁM SOBĚ PÁNEM)
- **Osvícenství (moderna)** – odmítnutí Boha, příklon k rozumu a vědě, potřeba vytvořit nový smysl života („nadčlověk“ – člověk v roli boha samotného) – DŮRAZ NA ROZUM, ODMÍTNUTÍ NADPŘIROZENÉHO OBECNĚ.
- **Postmoderna** – kult člověka „bez božského rozměru“ – DŮRAZ NA KONZUM A MATERIÁLNÍ HODNOTY, ROZUM USTUPUJE, relativismus všeho, chybí pevný bod

Starověké Řecko - archetypy

- přináší občanům právo účasti na vládě a představuje společenství svobodných lidí, kteří založili politiku, vznik demokracie, uctívání bohů, kteří mají „na starost“ řád světa
- **MUŽ:** Apollón - bůh výtvarného umění, hudby, poezie, pořádku a ochránce polí a lesů, patron astronomie, matematiky a lékařství i vědy obecně a představy harmonie a řádu. Ztělesňoval vyzrálou mužskou krásu a morální vznešenost a řecké kultuře dal ideál krásného, atletického, ctnostného a kultivovaného mladého muže. Sklony k estetičnu, harmonii, umění, sebeovládání, kráse a řádu.
- **ŽENA:** Afrodita - bohyně přírody, krásy a čisté smyslné lásky, sexuality a plození, byla původně bohyní jara. Obraz nahého těla. Nehmotnou sílu, která je od těla oddělena a symbolicky proto oproštěna od oděvu. Archetyp Afrodity (Venuše) představuje sklon ke smyslnosti, kráse a vyrovnanosti.

Starověký Řím - archetypy

- ideje říše a její budování, vznik daňového systému, byrokracie, centrálního řízení státu a vznik promyšlených urbánních celků
- víra v tradiční božstvo, později císaře
- **MUŽ:** císař - nadosobní instituce a panovníkovi byly přisuzovány abstraktní vlastnosti jako věčnost či prozřetelnost, charakter byl pevný a odvážný, byl sebevědomý a systematicky budoval svou říši, odvážný a odhodlaný.
- **ŽENA:** bohyně Diana - tendence k ochraně přírody, z kultu vyplývá povaha nestálá a neschopná se trvale zavázat k přátelství či partnerství, život, plodnost

Středověk - archetypy

- křesťanská kultura
- **Symbol** byl ve středověkém vnímání a myšlení všudypřítomný a byl součástí duchovního světa středověké kultury. Projevil se v oblasti intelektuálního, společenského, mravního i náboženského života a byl vyjádřen nejen slovem nebo textem, ale také obrazy, gesty a obřady.
- **MUŽ**: Kristus - klidnou síla, vyrovnanost, tendence k víře v dobro, duchovní sílu a veliká osobní odvaha.
- **ŽENA**: Marie - klidná, čestná, spravedlivá a vznešená.

Novověk - archetypy

- racionalizace a víru ve vědecké poznatky a pokrok – odmítnutí Boha/víry, odklon od náboženské tradice k víře v ideu pokroku prostřednictvím lidského rozumu
- MUŽ: osobnost filozofa (vědce) -sklon k racionalizaci, víra v etiku, spravedlnost a pracovitost.
- ŽENA: idea přírody – estetická hodnota přírody, sklon ke kráse

Postmoderna - archetypy

- **představovány masmédií**
- **ŽENA:** moderní bohyně, legenda filmového plátna herečka, manekýna, zpěvačka, sportovkyně - dokonale krásná, sexuálně přitažlivá, velmi štíhlá, vždy upravená a atraktivní a investuje do péče o svůj dokonalý vzhled.
- **MUŽ:** ideální muž 21. století - kultovní zpěvák, herec, model či sportovec, neboť tito muži se často objevují v reklamních sděleních. Dokonalý muž má dokonalý vzhled, dokonalé tělo, je velice upravený a elegantní, sexuálně přitažlivý

Postmodernismus

- epocha hyperkonzumismu, diktát spotřeby, bohem peníze
- pluralita názorů a jejich zrovnoprávnění, došlo nejen ke zpochybnění optimistického pohledu na historický vývoj západní civilizace, ale i pohledu na dějiny jako na proces postupného překonávání dřívějších fází.
- Důraz na pluralitu a synkretismus (splývání náboženských a kulturních prvků v jeden celek)
- všeobecný eklekticismus (výběr z různého),

Rysy postmodernismu

- **Pluralita** – v postmoderní společnosti existuje pluralita názorů, to znamená, že se můžeme setkat s celou škálou životních a politických postojů, které je nutno respektovat a tolerovat. Běda vám však, pokud budete samotnou pluralitu považovat za netolerantní a nepostmoderní.
- **Kulturní relativismus** – to, že kmeny na Papui–Nové Guineji praktikují kanibalismus, není nic, co by stálo za zamyšlení nebo co by bylo hodno odsouzení. Je to svébytný způsob jejich existence a my jakožto bílí utiskovatelé se i od nich máme co učit – například harmonii a sepětí s přírodou. **Každá kultura má své vzorce a všechny jsou rovnoprávné.**
- **Interpretace** – pro postmodernismus platí, že každý popis je interpretací. Je to především příjemce informace, kdo ji utváří.
- **Mísení všeho** – v postmoderní době se mísí všechno se vším. Vysoké s nízkým, krásné se škaredým, černé s bílým, obecné s jednotlivým.
- **Postmoderní umění** – problém postmoderního umění spočívá především v otázce, zda se vůbec jedná o umění. Vystavování pisoárů, hromadné rozbíjení okenních tabulí, sprejování po budovách, laserové show – to vše se dnes dá považovat za umění. Důležitý není produkt, ale samotný proces tvorby – rozhodnete-li se tedy vymočit své jméno do sněhu, máte náběh stát se postmoderním umělcem.
- **Sítí odkazů** – jazyk a kultura jsou pro postmodernisty sítí odkazů. Vše na něco odkazuje. Typickým produktem postmoderní kultury je parodie, která si tropí žerty z jiných děl. Spousta parodií navíc odkazuje i sama na sebe.

SUBKULTURA

- minoritní skupina se specifickými kulturními znaky, které ji odlišují od většinové kultury. Přestože subkultura nese odlišné znaky v rámci životního stylu, chování, hodnot a norem, je nedílnou součástí této většinové kultury.
- Subkultura vzniká vzájemnou interakcí jednotlivců stejného věku, sociálního postavení, nebo stejné geografické lokace.
- V některých případech je vztah mezi minoritní a majoritní kulturou konfliktní – pokud daná subkultura dominantní kulturu popírá, vyvrací, či je s ní v rozporu, jedná se o tzv. kontrakulturu.

PUNK (pankáči)

První pankáči se objevili před pětatřiceti lety v Anglii a začali se bouřit proti autoritám. Navlékli na sebe trička s načmáranými nadávkami, ošoupané vojenské boty a začali zpívat o svobodě.

Bohužel to někteří vzali tak vážně, že jejich cesta ke svobodě skončila u lahve s kořalkou.

Proto vzniklo hnutí Straight Edge (rovná hrana). Nepijí, nekouří, nejedí maso a říkají, že jejich revoltou je čistá mysl.

Nejnovějším poddruhem jsou tzv. psychobilly, kteří kombinují punk s rock n' rollem a retro americkým stylem. Přestože už nejsou tak drsní, z hudebního hlediska je psychobilly zdaleka nejstravitelnější druh punku.

Kamarádi: další pankáči

Nepřátelé: kravaťáci, úředníci, policajti

Slang

Číro – pověstný účes „na kohouta“, čím vyšší, tím lepší

Křivák – typická kožená bunda, každý pankáč si ji zdobí kovovými cvoky a jmény skupin

Pogo – punkerský tanec, sestávající se z kopání před sebe a vrážení do sousedů

Scene girl

- Před pár lety bylo v kurzu emo. Dnes už je out a z úzkostných holek se vyklubaly scene girls. Už si nezakládají na melancholii, ale naopak na roztomilosti a odlišnosti od ostatních.
- Mají rády podivné filmy, poslouchají bláznivé elektro kapely a úplně nejradši se fotí na své profily. Fotky pak komentují nerozlušitelným jazykem, plným úmyslných chyb v gramatice a záhadných smajlíků.
- Scene girls jsou milé bytosti, se kterými je vždycky sranda – ačkoli je pravda, že u zrcadla s foťákem by mohly trávit méně času.

Kamarádi: emáčky, hráčky her na hrdiny

Nepřátelé: fifleny, starší generace

Slang

Rawr – podle scene komunity to znamená miluju tě v dinosauřím jazyce

Supa chow – stav naprosté euforie

Bang bang baby – citoslovce, kterým lze vyplnit jakákoli věta

Hipster

- Hipsteři jsou takoví sběratelé trendů.
- Rádi se od ostatních odlišují tím, že si najdou nějakou okrajovou zálibu a přetvoří ji v osobitou módu.
- Potloukají se často v kavárnách, kde předstírají četbu složité literatury, poslouchají jen skupiny, které neodehrály víc než jeden koncert (protože pak už nejsou dost alternativní) a obráží sekáče pro zvláštní oblečky.
- Aktuálně podporují ekologii, recyklaci a veganství, ale to se může brzy změnit. Být hipsterem je totiž velice nákladná zábava. Hip trendy se v této oblasti mění každou sezonu, a jak známo, není nic horšího než být hipsterem a ještě k tomu out.

Kamarádi: všichni, kdo jsou in
Nepřátelé: všichni, kdo jsou out

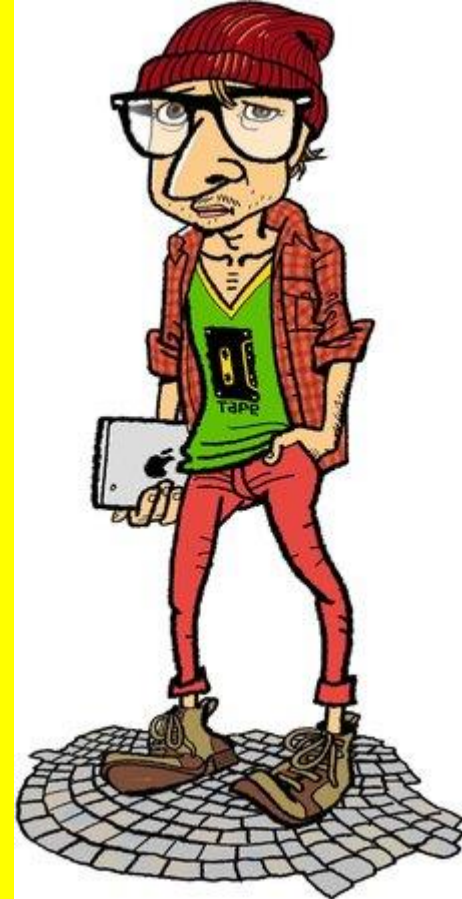
Slang

Vintage – něco starého, co je znovu in a je třeba se s tím pochlubit

Vegan – jídelníček jen z rostlinné stravy. Hipsteři ho příliš nedodržují, zato o něm mluví a ukazují se s veganskými slogany na tričku

DIY – zkratka anglického Do It Yourself (udělej si sám).

Hipsteři rádi navštěvují nezávislé akce, fotí si je na značkové telefony a věší na Facebook

Geek

- Geekové se většinou zajímají o matematiku, fyziku nebo počítače.
- Jsou velice inteligentní a schopní rozvážného přemýšlení o věcech, které si většina z nás dokáže představit jen jako bezbarvou mlhu.
- Ze všeho nejvíc si cení svých kompů, u kterých se promění v desetiprstou chobotnici.
- Někteří pak rádi vyráží do přírody nebo na horolezeckou stěnu, jiní si zalezou s fantasy knížkou.
- Geekové možná nejsou na první pohled ti nejdrsnější týpci v okolí, ale na nic si nehrají, je s nimi spousta zábavy a vědí spoustu zajímavých věcí.

Kamarádi: grafici, hudebníci a další zalezlíci u písíček

Nepřátelé: sportovci, drsníci, frajírci

Slang

Lama – z anglického lame (chromý), označuje nezkušeného uživatele počítače, který svými banálními dotazy obtěžuje digitální matadory. Synonymem je slovo noob

Železo – označuje počítač a šířeji jakýkoli hardware

Sosání – stahování dat v množství větším než malém

Gothic

- Gotici se zrodili z pankáčů, které přestal bavit protest proti společnosti a začali se věnovat temným stránkám vlastní duše. Postupně si začali vymýšlet vlastní módu, ve které dominuje černá, kterou kombinují s punkovými a viktoriánskými doplňky.
- Rádi čtou romantickou literaturu o zrůdách, které mají hrubou tvář, ale něžnou duši. Dále sledují hororové filmy a nepohrdnou čímkoli s upířskou tematikou.
- Na povrchu působí chladně a nepřístupně. Ale pokud si je získáte, dozvíte se od nich spoustu zajímavých a hlubokých myšlenek.

Kamarádi: emo, metalisti

Nepřátelé: hipíci a obecně veselí lidé

Slang

Mall-goth – teenageři, kteří se potloukají po obchodních centrech v gotickém oblečení

Romantic Goth – romantici se inspirojí stylem tajemného devatenáctého století, rádi čtou starou poezii a zajímají se o upíry

Baby bat – mladí gotici, kteří teprve začínají experimentovat s tímto stylem a rozkoukávají se, o čem vlastně goth je

Hip Hop

- Hopeři si potrpí na hlasité beaty a ostrá slova.
- Nejčastějším námětem textů je to, že raper je největší král, zatímco všichni ostatní stojí za starou bačkoru.
- Důležitý je též správný styl oblékání. Volný, ležérní, a přitom co nejvymakanější.
- Hopeři bývají příjemná společnost, která si zakládá na dobré náladě a pohodě. Jen si musíte dát pozor, abyste se nezapletli do sprejování po zdech či jiných nelegálních aktivit, kterými si rádi krátí dlouhou chvíli.

Kamarádi: DJ's, graffitáři

Nepřátelé: bigbítáři, učitelé češtiny

Slang

Fella – dobrý kámoš

Props – uznání, které patří vašim fellaz a pár dalším vyvoleným

Diss – z anglického disrespect (neúcta).

Oblíbená forma rapu, ve které co nejdrsněji pohaníte někoho, kdo vám zrovna leze krkem.

PROBLEMATIKA MULTIKULTURY

- *„Multikulturalismus je myšlenkový a politický směr (kulturní ideologie), který zastává stanovisko, že v jednom demokratickém státě mohou společně žít nejen jednotlivci, ale i skupiny s různou kulturou a zdůrazňuje prospěšnost kulturní rozmanitosti pro společnost a stát. (...) Cílem je politicky sjednotit všechny občany bez ohledu na jejich původ, rasu či přesvědčení, a to tak, že si pokud možno zachovají své kulturní odlišnosti.“ (Wikipedia)*

Multikulturalismus

- je myšlenkový a politický proud, který reaguje na situaci vzniklou soužitím několika kultur a který věří, že v jednom státě mohou žít pohromadě jednotlivci a skupiny rozdílné kultury, náboženského vyznání, rasy, s jinými hodnotami, vzájemně si rozumět a učit se od sebe. Říká, že všichni lidé jsou si rovni a každý má právo zachovat si svou kulturu a vyznání. Multikulturalismus zdůrazňuje pozitivní přínos soužití různých skupin pro celou společnost i stát.

Multikulturalita x multikulturalismus

- multikulturalita je společenskou situací, ve které dochází ke koexistenci a vzájemnému ovlivňování více kultur. Většina společenství se nacházela vždy v nějakém mezikulturním kontaktu, byť takový kontakt nemusel být vždy bezproblémový nebo dobrovolný
- multikulturalismus je model mezikulturního soužití, který vznikl jako produkt poměrně nedávné doby

1) Multikulturalismus uvnitř podobných kultur

- Tento „multikulturalismus“ probíhá v Evropě (a ve světě celkově) ve větší či menší míře po celou historii naší civilizace. Naše území ve zhruba středu Evropy je přímým důsledkem, kdy se v naší kultuře, umění, stylu a tradicích střetává kultura zemí západní i východní Evropy. Tento střet dal vzniknout naší svébytné kultuře, kterou musíme chránit a dále kultivovat.

2) Multikulturalismus mezi odlišnými kulturami

- Ideologie, prosazující teorii o tom, že kultury, rasy a etnika z celého světa je možné přimět k harmonickému soužití. Tento druh je nejenže propagován současnými politiky a médii, navíc je i preferován a oslavován. Nefunkčnost této ideologie však před nedávnem přiznaly i současné špičky evropské politiky – Merkelová, Cameron a Sarkozy a další. Do dnešní doby je však tato ideologie nucena širokým evropským vrstvám obyvatelstva s nedozírnými následky; výpadky ekonomiky, obrovský nárůst kriminality, úpadek kvality školství a mnoho dalšího.

Komunitaristický multikulturalismus

- základní ideový soubor současného multikulturalismu.
- ospravedlňuje možnost uznání menšinových požadavků k specifickým podmínkám existence, jako je například uznání požadavků na vlastní jazyk, praktikování kulturních zvyků a tradic či omezené formy menšinové samosprávy a to i za podmínek, že některý z těchto požadavků může být do jisté míry v rozporu s liberálními principy společnosti.

Liberální multikulturalismus

- kritizuje komunistaristickou dichotomii práva jednotlivce a práva společenství
- uznává důležitost těchto komunit právě pro plnohodnotné možnosti sebeurčení konkrétních jednotlivců.
- základním argumentem liberálního multikulturalismu je teze, že ochrana partikulárních kultur je i ochranou svobod jednotlivců, protože ti tyto kultury spoluvytvářejí a jsou s nimi skrze svou identitu provázáni

Limity a hrozby multikultralizmu

- Vykořenění historické kultury (multikulturalismus přináší něco zcela nového, bez návaznosti na minulost) – „násilná implikace“ (vedoucí k nespokojenosti)
- Potlačování původní, dominantní kultury na úkor menšin (abychom neurazili)
- Neslučitelné ideologie (pohledy na svět) v praktických důsledcích (křesťanská kultura x muslimská kultura)
- Diktování „shora“ skrze politickou reprezentaci EU
- Nelze dát všem stejné podmínky, jelikož různé kultury vyjadřují různé podmínky – bezkulturní společnost
- Na papíře funguje, v praxi ne (např. muslimské čtvrti v Německu)
- Ve jménu tolerance a rovnoprávnosti se maže existující kultura

Menšiny a většinová společnost

- Respektovat většinovou společnost (je to ona, kdo umožňuje život v nové zemi, kultuře)
- Svoboda není to, že všichni si mohou dělat, co chtějí – nutnost pravidel, která se osvědčila a lidé je přirozeně přijímají (historický pohled)
- Žít společně znamená vycházet si vstříc, ale má to své hranice, které nelze překročit (ohrožení přirozeně se vyvíjející kultury „historicky ověřené“)
- Opačný extrém – ustupování nové kultuře ve jménu „tolerance“ (omezování svébytné kultury dané země)

Významnější minoritní kultury v ČR

- Vietnamská kultura
- Ukrajinci
- Romové